

DÒXIES

Una generació sense crítica

ÀLEX BROCH

Amb aquest mateix títol Vicenç Pagés publicava una columna a *Presència* el març passat. Entre d'altres coses afirmava, sobre aquesta absència, que "des del 1989, però, no hi ha ningú que tingui, alhora, els coneixements teòrics, la curiositat per les palpitations del temps i les ganes d'implicar-se necessàries". Així, hi ha una generació d'escriptors que no ha tingut una crítica "que hagi contribuït a dibuixar-la". Certament hi ha crítics, "però fa anys que esperem un crític còmplice i laboriós que cartografiï les últimes tendències". També esmenta Pagés els noms que podrien haver complert aquesta funció però que, per una raó o una altra, no ho han fet. Lògicament parla de la seva generació, la dels nascuts a l'eix dels 60.

Pagés no s'equivoca. Ha faltat, almenys fins ara, un crític còmplice que construeixi una interpretació prou vàlida per esdevenir de categoria literària. Una categoria que, en la seqüència de continuïtat històrica, servís per fixar un present recent i mòbil i, com tots els presents quan s'hi és instal·lat, confús.

DÈFICIT I NECESSITAT

La pregunta del perquè encara no s'ha construït aquesta categoria resta, més que mai, oberta. Davant del dèficit i la necessitat, jo mateix, a les meves classes de literatura contemporània a la Universitat Rovira i Virgili, quan he d'afrontar la qüestió, opto per dues solucions insatisfactòries però que em permeten fixar mínimament aquesta continuïtat. La primera solució es situacional i parlo dels *postsetantes*, tot i saber que no pot agradar als implicats perquè la seva afirmació és per contraposició temporal a la generació anterior. L'altra és més conceptual i parlo de *transversals*, justament perquè, en haver refusat el con-

L'ESCRITOR VICENÇ PAGÉS VA INICIAR LA POLÈMICA

cepte de generació, s'apella a una actitud més sincrònica que diacrònica, és a dir, a una literatura que adopta un valor de transversalitat temporal i estètica, s'instal·la més en la linealitat històrica i en la comunió intrahistòrica que no pas en una caracterització temporal i contextual, que és el que, en bona mesura, estableixen els moviments generacionals.

I seguint en aquest punt és quan ens plantejem una hipòtesi sobre l'absència de la categoria literària que visualitzi i articuli una interpretació d'aquesta literatura de present. El col·lectiu Joan Orja i els crítics que sorgeixen a la segona meitat dels 80 van adoptar una actitud tan crítica i bel·ligerant contra el concepte de *generació* i contra la generació dels 70 que es van quedar sense la possibilitat d'ús d'un concepte discutible però funcional i, sense aquest concepte, ningú no ha estat capaç de crear aquesta categoria literària que, mancats de qualsevol estètica comuna, suplís el concepte generacional i

articulés un altre que concentrés i sintetitzés el que explicava i definia aquest present, que va, més o menys, des de finals dels 80 fins avui mateix. Feina que, com reclama Vicenç Pagés, està pendent i que algú –millor dels que ho han viscut des de dins– ho haurà de fer.

MITE ANTIGENERACIONAL

Entretant, superada la frontera del 2000, una nova generació, desinhibida i sense complexos del mite antigeneracional, emergeix a la literatura catalana amb consciència i solidaritat de grup –que és el que probablement ha faltat a la generació anterior– i sense tenir por, si cal, de reivindicar-se com a generació ens anuncien, provocadorament, que són *imparables* i s'arma el monumental daltabaix que s'ha produït en aquests darrers temps i que dona lloc a un fenomen, nou i inèdit fins ara, com és la *imparablefòbia*, un concepte, fins i tot gairebé una categoria, que caldrà analitzar per interpretar millor el present d'avui.

EL NOTICIARI

Vitalitat del PEN americà

PERE GUIXÀ

El PEN American Center celebra a Nova York el seu festival literari anual, al qual assistiran escriptors d'arreu. El narrador Jordi Puntí i el poeta Joan Margarit formen la representació catalana. A més de participar en una taula rodona amb Cees Nooteboom, Achmat Dangor i Laura Restrepo, Puntí llegirà en català i en anglès fragments dels seus contes *Gos que es llepa les ferides* i *Unes dècimes*, mentre que Margarit participarà en una xerrada sobre *El paper del llegat poètic en la feina del poeta* i farà un *reading* de peces de *Joana* i *Càlcul d'estructures*. Entre la setantena d'autors convidats, hi ha Paul Auster, Vaclav Havel, Ryszard Kapuscinski, Claudio Magris, Salman Rushdie...

A *La Stampa*, Massimo Onofri firmava un article en honor del cinquè aniversari de la mort de Giorgio Bassani, sobre el qual, segons indicava, "encara pesa el clixé de desxifrar la seva obra en clau hebraica, entesa com a condició d'exclusió i marginació". En tot clixé hi ha una part de veritat. Ara bé, deia Onofri, "acceptat aquest component sobre l'exclusió, cal trobar-lo no pas en la seva obra més famosa, *El jardí dels Finzi-Contini*, sinó en les millors obres del cicle de Ferrara: *Els binocles d'or* i, sobretot, *La garsa*", conjunt de títols que en català s'ha traduït parcialment.

Abans dels concerts que Lluís Llach va fer a París, Bertrand Dicale, coneixedor de la trajectòria del cantant, l'entrevistava per a *Le Figaro*. Introduïa: "De vegades, la vida és maliciosa. Quan en temps de la dictadura Llach exasperava prou la policia de Franco –per la qual cosa es refugiava a França–, la seva ruta d'exili passava pel domicili d'un neuròleg de Montpeller, amant de la poesia i la música". Llach indicava: "Allà hi havia una bona taula, un bon llit i un bon piano. I també un fill molt curiós, que sempre jugava amb instruments impossibles, que masegava un trombó, un petit piano de juguina... La seva mare em preguntava: què creus que serà de gran?". "Aquell fill extravagant va ser Pascal Comelade", escrivia Dicale, "músic singular, audaç, inclassificable, la influència del qual arriba a mil discos, però no pas al públic ampli. I avui tots dos músics es retroben a Trianon", sala on Llach va celebrar dos concerts amb èxit.

A *L'Espresso*, Tatiana Battini, després d'escandallar diversos responsables (privats i públics) del llibre, afirmava que "a Itàlia, en general, es llegeix poc. Després de fer balanç del 2004, la conclusió és que es compren edicions barates –síntoma de la situació econòmica dels italians– i que l'assaig i la narrativa són els gèneres més venuts". Dies després, Caolin Ippool, en una carta que dirigia al director del *Corriere della Sera*, preguntava: "¿Per què, quan es demana a un actor, a un dependent o a un intel·lectual quin llibre llegeix, o almenys quin té a la tauleta de nit, la resposta és sempre, si fa no fa, la mateixa: Proust, Eliot, Apollinaire, Prevert... Si això és cert, s'entén per què a Itàlia no es venen llibres". Antonio Massioni, lector de Milà, demanava, també al *Corriere*: "¿No es pot fer res perquè el títol de la coberta dels llibres estiguin tots en el mateix rengle?".

ARTFÒBIA

GUILLEM CIFRÉ

